

Số: /QĐ-BGDĐT

Hà Nội, ngày tháng năm 2024

QUYẾT ĐỊNH**Phê duyệt tài liệu giáo dục địa phương lớp 4
sử dụng trong cơ sở giáo dục phổ thông của Thành phố Hải Phòng****BỘ TRƯỞNG BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO**

Căn cứ Luật Giáo dục ngày 14 tháng 6 năm 2019;

Căn cứ Nghị định số 86/2022/NĐ-CP ngày 24 tháng 10 năm 2022 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Giáo dục và Đào tạo;

Căn cứ Thông tư số 33/2020/TT-BGDĐT ngày 15 tháng 9 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định việc thẩm định tài liệu giáo dục địa phương;

Căn cứ Tờ trình số 127/TTr-UBND ngày 08 tháng 9 năm 2023 của Ủy ban nhân dân Thành phố Hải Phòng về việc đề nghị phê duyệt Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hải Phòng;

Căn cứ Biên bản kiểm tra ngày 28 tháng 4 năm 2024 của Hội đồng tư vấn phê duyệt tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hải Phòng - Lớp 4;

Theo đề nghị của Vụ trưởng Vụ Giáo dục Tiểu học.

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Phê duyệt kèm theo Quyết định này Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hải Phòng - Lớp 4 sử dụng trong cơ sở giáo dục phổ thông.

Điều 2. Quyết định này có hiệu lực thi hành kể từ ngày ký.

Ủy ban nhân dân Thành phố Hải Phòng chịu trách nhiệm về chất lượng và hiệu quả sử dụng tài liệu được phê duyệt tại Điều 1 trong quá trình triển khai thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Điều 3. Chánh Văn phòng, Vụ trưởng Vụ Giáo dục Tiểu học, Chủ tịch Ủy ban nhân dân Thành phố Hải Phòng, Thủ trưởng các đơn vị có liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./

Nơi nhận:

- Như Điều 3;
- Ban Tuyên giáo Trung ương;
- Văn phòng Quốc hội;
- Văn phòng Chủ tịch nước;
- Thủ tướng Chính phủ;
- Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà;
- Văn phòng Chính phủ;
- Ủy ban VHGD của Quốc hội;
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- Các Thứ trưởng (để p/h chỉ đạo);
- Sở GDĐT Thành phố Hải Phòng (để t/h);
- Lưu: VT, Vụ GDTH.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**
Phạm Ngọc Thương

BẢN TRÌNH KÌ
ỦY BAN NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

LỚP **4**

ỦY BAN NHÂN THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

ĐỖ THỊ HÒA (Chủ biên)

NGUYỄN THỊ CHIÊN - HOÀNG QUỐC DŨNG - NGUYỄN THỊ BÍCH HÀ

NGUYỄN THẾ HÙNG - NGÔ THỊ BÍCH HƯƠNG - ĐỖ THỊ KHÁNH NGUYỆT - PHẠM VĂN THUẬN

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG

THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

1. Đỗ Thị Hòa *Đỗ Thị Hòa*
2. Nguyễn Thị Bích Hằng *Nguyễn Thị Bích Hằng*
3. Ngô Thị Bích Hương *Ngô Thị Bích Hương*
4. Đ. Đỗ Thị Khánh Nguyệt *Đ. Đỗ Thị Khánh Nguyệt*
5. Nguyễn Thị Thùy *Nguyễn Thị Thùy*
Flora
6. Chu Nguyễn Thị Chiên *Chu Nguyễn Thị Chiên*
7. ~~Phạm Văn Thuận~~ *Phạm Văn Thuận*
8. Hoàng Quốc Dũng *Hoàng Quốc Dũng*

4
LỚP

Trần Hải Đan

TK:

JR

Nguyễn Thị Quý Sửu

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TÀI LIỆU

Mỗi hoạt động trong tài liệu được chỉ dẫn bằng một biểu tượng. Thầy cô sẽ hướng dẫn các em học theo những chỉ dẫn này, các em cũng có thể làm theo các chỉ dẫn này để tự học.

KHỞI ĐỘNG

Học sinh huy động kiến thức, kinh nghiệm cá nhân để tham gia hoạt động tạo hứng thú, tò mò vào chủ đề mới.

KHÁM PHÁ

Học sinh thực hiện các hoạt động quan sát, thảo luận, tìm tòi, tìm kiếm thông tin nhằm phát hiện và chiếm lĩnh những điều mới, chưa biết của chủ đề.

THỰC HÀNH

Học sinh sử dụng kiến thức, kĩ năng được trang bị để giải quyết các vấn đề, tình huống, bài tập tương tự hay biến đổi ... nhằm khắc sâu kiến thức hình thành kĩ năng, kĩ xảo một cách chắc chắn sau đó.

VẬN DỤNG

Học sinh giải quyết các vấn đề của thực tế hoặc vấn đề có liên quan đến tri thức của chủ đề, từ đó phát huy tính mềm dẻo của tư duy, khả năng sáng tạo.

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh thân mến!

Các em đã được tìm hiểu và khám phá về thiên nhiên, con người, lịch sử và văn hóa truyền thống của thành phố Hải Phòng thông qua các chủ đề học tập trong Tài liệu giáo dục địa phương thành phố Hải Phòng lớp 1, lớp 2, lớp 3.

Ở lớp 1, lớp 2, các em đã được tìm hiểu về một thành phố ven biển với những hình ảnh quen thuộc về du lịch, làng nghề truyền thống, những món ăn đặc sản Hải Phòng. Các em cũng đã được tìm hiểu nét văn hóa của Hải Phòng qua những dịp lễ hội như trung thu, Tết nguyên đán, qua những trò chơi dân gian trong các lễ hội truyền thống ở Hải Phòng. Không những thế, các em đã được tìm hiểu về những nhân vật lịch sử của Hải Phòng như Nữ tướng Lê Chân, Người chiến sĩ Nguyễn Đức Cảnh, ...

Lên lớp 3, các em được khám phá nhiều hơn về thiên nhiên và con người Hải Phòng, biết sơ lược vị trí của Hải Phòng thông qua các chủ đề như: Một số di tích lịch sử - văn hóa ở Hải Phòng; Dòng sông quê em. Ngoài ra, các em được tìm hiểu thêm về lịch sử và văn hóa truyền thống địa phương

thông qua một số chợ phiên, lễ hội truyền thống ở Hải Phòng cũng như những công trình kiến trúc Pháp cổ tại Hải Phòng.

Tiếp tục hành trình này, Tài liệu giáo dục địa phương thành phố Hải Phòng lớp 4 sẽ cùng các em tìm hiểu, khám phá vẻ đẹp của vùng đất và con người Hải Phòng. Tài liệu giáo dục địa phương thành phố Hải Phòng lớp 4 gồm có 2 chủ đề:

1. Thiên nhiên và con người Hải Phòng
2. Lịch sử và văn hóa truyền thống Hải Phòng.

Mỗi chủ đề được xây dựng bằng 2 bài với các hoạt động giáo dục kết hợp hình ảnh minh họa chân thực về Thành phố. Kết hợp cùng sách giáo khoa Lịch sử và địa lý, các em sẽ được khám phá về vị trí địa lý, thiên nhiên, con người, hoạt động sản xuất cũng như những nét văn hóa nổi bật của Thành phố.

Các em hãy cùng hoạt động, tương tác với thầy cô và bạn bè để trải nghiệm nhiều điều thú vị, bổ ích của thành phố chúng ta trong cuốn tài liệu này nhé!

Chúc các em một năm học mới đạt kết quả tốt!

CÁC TÁC GIẢ

MỤC LỤC

Chủ đề	Nội dung	Trang
1	THIÊN NHIÊN VÀ CON NGƯỜI HẢI PHÒNG	5
	Bài 1: Vị trí địa lí và thiên nhiên thành phố Hải Phòng	
	Bài 2: Hải Phòng - Thành phố Cảng	
2	LỊCH SỬ VÀ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG HẢI PHÒNG	
	Bài 1: Truyền thống khoa bảng thành phố Hải Phòng	
	Bài 2: Một số nghệ thuật truyền thống và danh nhân Hải Phòng	

Hãy bảo quản, giữ gìn tài liệu
để dành tặng
các em học sinh lớp sau!

no

THIÊN NHIÊN VÀ CON NGƯỜI

HẢI PHÒNG

VỊ TRÍ ĐỊA LÍ VÀ THIÊN NHIÊN THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

Học xong chủ đề này, em sẽ:

- Xác định được vị trí của Hải Phòng trên bản đồ Việt Nam;
- Giới thiệu được một số nét chính về tự nhiên của Hải Phòng: địa hình; khí hậu; sông ngòi; động, thực vật quý hiếm tại Hải Phòng;
- Kể được ít nhất tên một con sông hoặc một loại thực vật, động vật đặc trưng của Hải Phòng;
- Viết được một đoạn văn về địa danh nổi tiếng ở địa phương em.

KHỞI ĐỘNG

Nghe và hát: Em yêu thành phố cảng - Nhạc và lời: Hà Giang

Bài hát giúp em liên tưởng đến những cảnh đẹp thiên nhiên nào ở thành phố Hải Phòng?

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu vị trí địa lí và các đơn vị hành chính của thành phố Hải Phòng

Nhiệm vụ

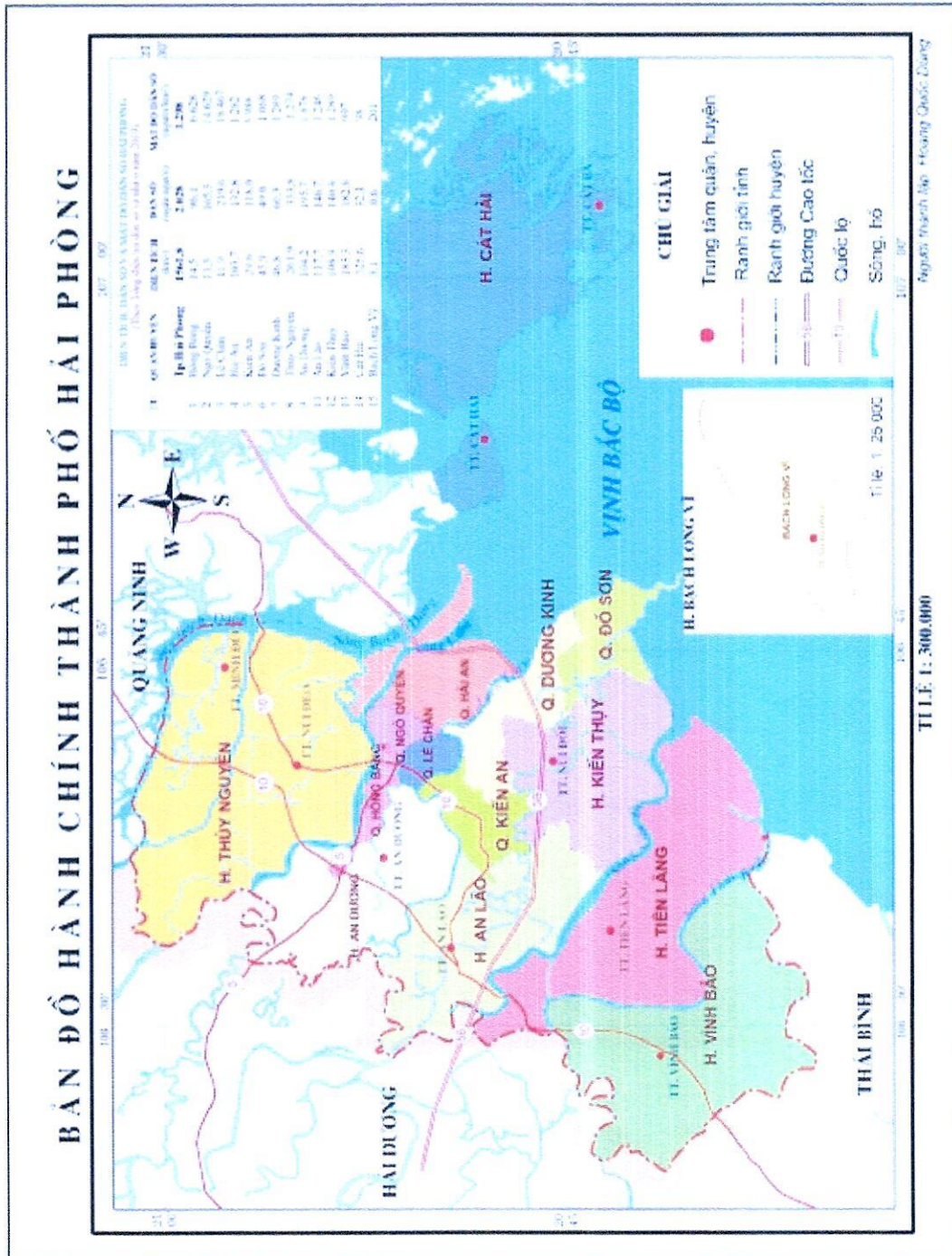
Quan sát bản đồ hành chính Việt Nam (Sách Lịch sử và Địa lý lớp 4) và bản đồ thành phố Hải Phòng (trang 9), thực hiện yêu cầu:

- Xác định vị trí của Hải Phòng trên bản đồ hành chính Việt Nam trong sách Lịch sử và Địa lý lớp 4.
- Hải Phòng giáp với các tỉnh nào?
- Kể tên một số quận, huyện ở Hải Phòng hiện nay.
- Gia đình em đang sinh sống ở quận (huyện) nào?

Hải Phòng nằm ở miền bắc nước ta, trong vùng đồng bằng sông Hồng. Phía bắc và đông bắc Hải Phòng giáp với tỉnh Quảng Ninh, phía tây giáp với tỉnh Hải Dương, phía tây nam giáp với tỉnh Thái Bình, phía đông và đông nam giáp với biển (vịnh Bắc Bộ thuộc Biển Đông).

Về hành chính, đến năm 2022, Hải Phòng gồm 7 quận, 8 huyện (trong đó có 2 huyện đảo).

2. Tìm hiểu thiên nhiên thành phố Hải Phòng

Nhiệm vụ

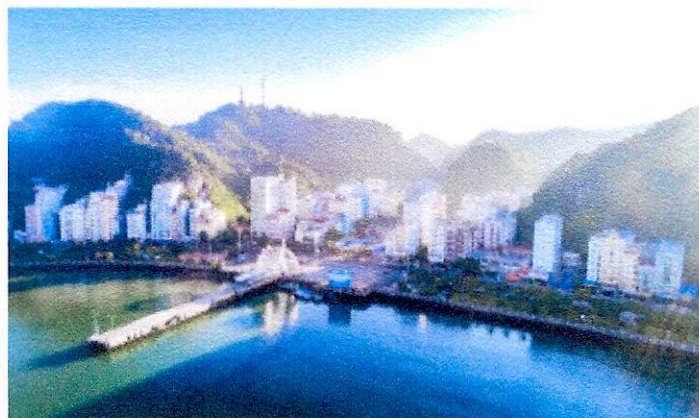
Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu

- Kể tên một số địa hình chính của thành phố Hải Phòng;
- Cho biết những tháng có nhiệt độ và lượng mưa cao nhất và thấp nhất trong năm;
- Kể tên một số con sông của Hải Phòng;
- Nói về một số hệ sinh thái tự nhiên của thành phố;
- Kể tên một số loài động, thực vật quý hiếm cần được bảo vệ.

Hải Phòng có địa hình phong phú và đa dạng, bao gồm: đồng bằng, đồi núi, cửa sông, vịnh biển và hải đảo. Vùng đất Hải Phòng chủ yếu là đồng bằng, chiếm đến 85% diện tích. Vùng đồi núi chiếm 15% diện tích, nhiều nhất ở Thủy Nguyên và Cát Hải. Một trong những dạng địa hình nổi bật là địa hình núi đá vôi và vịnh biển, tạo nên cảnh quan vịnh Lan Hạ tuyệt đẹp.

▲ Ảnh 1: Đồi Thiên Văn, quận Kiến An

▲ Ảnh 2: Thị trấn Cát Bà, huyện Cát Hải với địa hình nhiều núi đá vôi

Hải Phòng có khí hậu nhiệt đới gió mùa ven biển. Mùa hè nóng, ẩm, mưa nhiều, thường có giông bão. Mùa đông lạnh và ít mưa. Nhiệt độ trung bình trong năm từ 23°C - 26°C, lượng mưa từ 1500 - 1800 mm/năm.

Nằm ở hạ lưu của hệ thống sông Thái Bình nên Hải Phòng có mạng lưới sông ngòi dày đặc, nhiều nước, nhiều phù sa. Các sông lớn ở Hải Phòng có thể kể đến như: sông Bạch Đằng, sông Cấm, sông Lạch Tray, sông Văn Úc, sông Thái Bình. Kết hợp với vị trí địa lý và lợi thế cảng biển, hệ thống sông ngòi của Hải Phòng mang lại nhiều nguồn lợi: khai thác vận tải, cung cấp nước cho sản xuất và sinh hoạt, cung cấp phù sa, khai thác và nuôi trồng thủy sản, trồng trọt...

Hải Phòng có hệ sinh thái thực vật, động vật phong phú, đa dạng, gồm cả hệ sinh thái trên cạn và dưới nước như: rừng nguyên sinh trên đảo Cát Bà, rừng ngập mặn ven biển, hệ sinh thái các rau cỏ biển, san hô ... Những loài động vật quý, hiếm có thể kể đến như: voọc Cát Bà, chim hồng hoàng, chim cao cát bụng trắng, quạ khoang, ác là, khỉ lông vàng.

◀ Ảnh 3:
Voọc trong vườn quốc gia Cát Bà

Ảnh 4:
◀ Chim cao cát bụng trắng
là một trong những loài chim quý
ở vườn quốc gia Cát Bà

Ảnh 5:
Rừng ngập mặn ven biển Đồ Sơn ▶
góp phần phòng chống lụt bão,
giảm nhẹ thiên tai

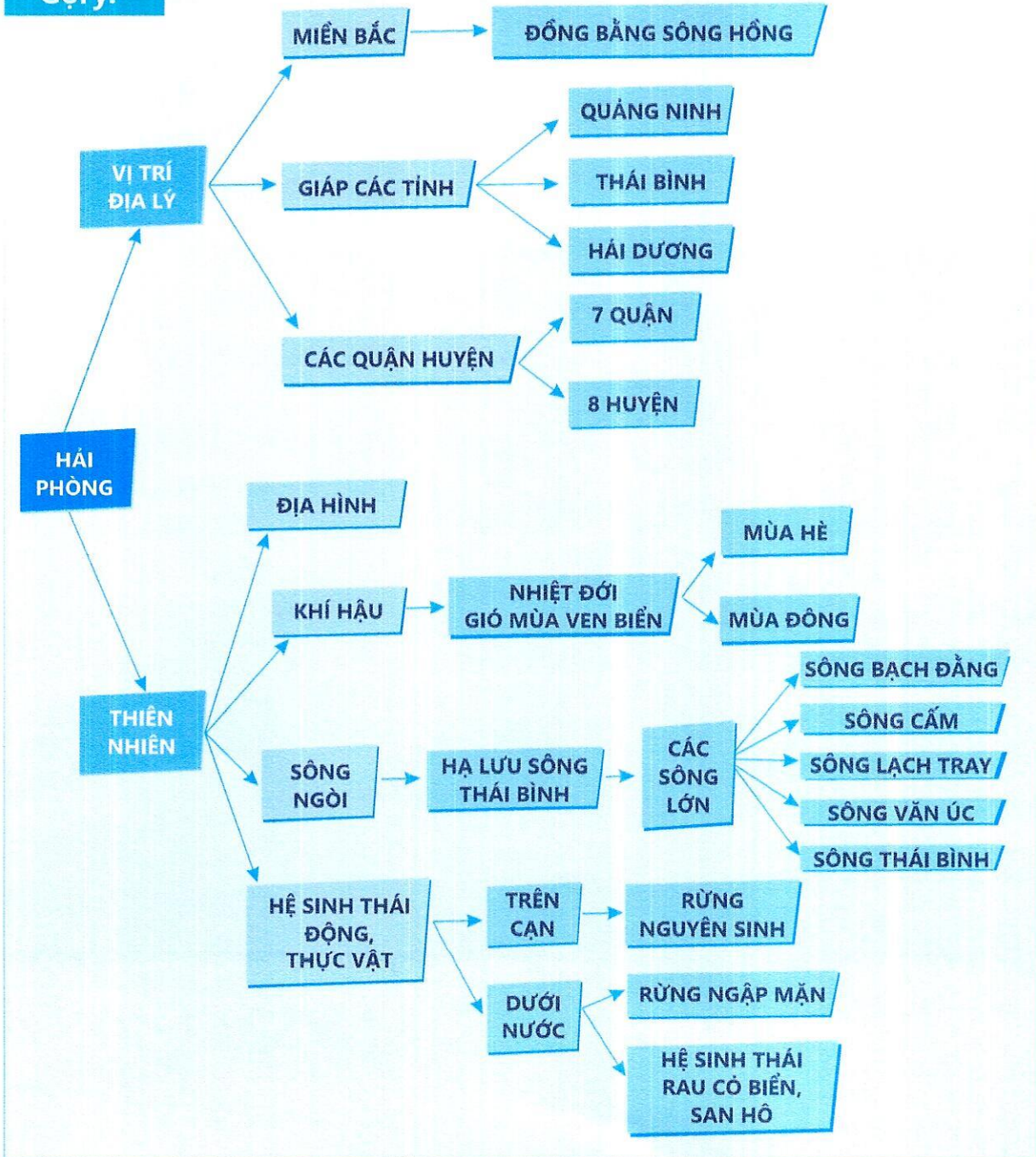

THỰC HÀNH

Chọn một trong hai hoạt động sau:

Hoạt động 1: Cùng bạn bè đặt câu hỏi và trả lời về vị trí địa lí và thiên nhiên thành phố Hải Phòng và lập sơ đồ tư duy theo gợi ý.

Gợi ý:

Hoạt động 2: Tham quan trải nghiệm ở một địa điểm du lịch sinh thái. Ghi chép lại thông tin sau khi tham quan địa điểm đó.

Gợi ý:

Chọn tham quan, trải nghiệm một địa điểm và ghi chép thông tin:

- Tên địa điểm tham quan;
- Địa điểm ở đó là đồng bằng hay đồi núi?
- Động vật và thực vật ở đó như thế nào?
- Điều gì đã thu hút khách du lịch tới tham quan địa điểm đó?

**PHIẾU GHI CHÉP
THAM QUAN TRẢI NGHIỆM**

- Tên địa điểm tham quan:.....

- Thuộc quận / huyện:..... thành phố Hải Phòng

- Địa hình:

Đồng bằng

Đồi núi

Cửa sông

Vịnh biển

Hải đảo

- Đặc điểm về động vật, thực vật

.....

- Những điều thu hút khách du lịch

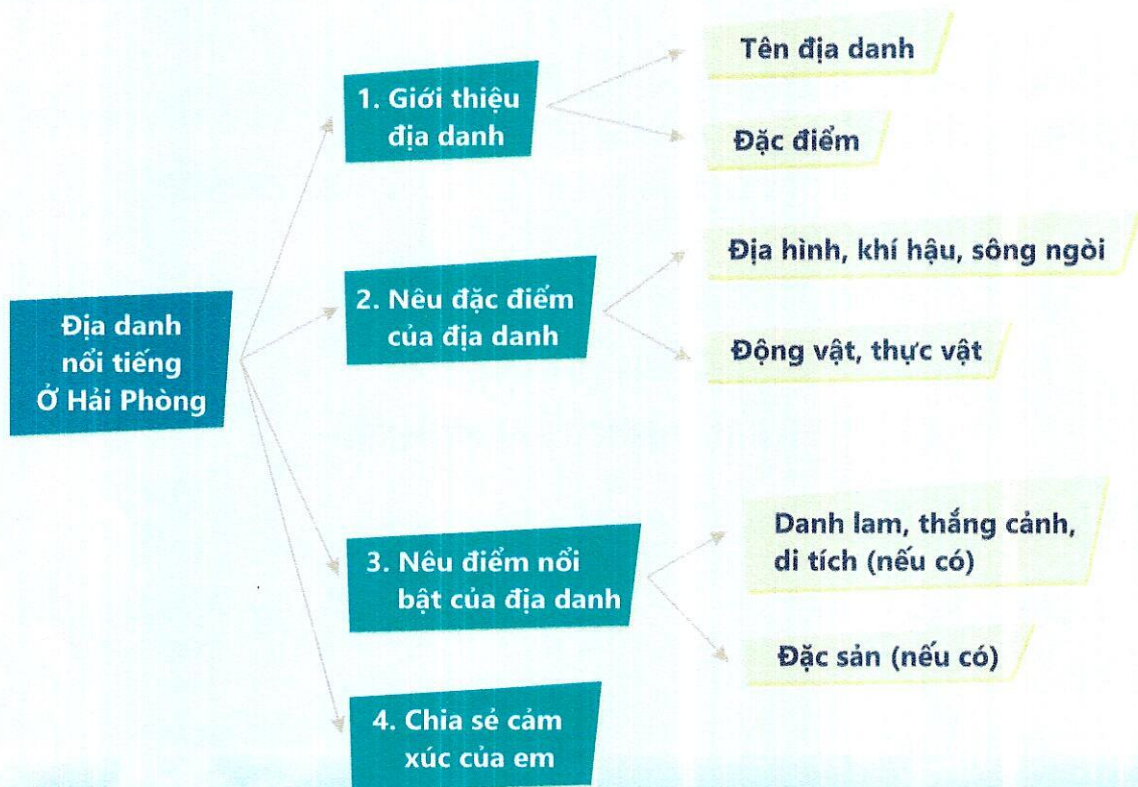
.....

am

VẬN DỤNG

Viết đoạn văn ngắn giới thiệu về một địa danh nổi tiếng ở địa phương em.

Học xong chủ đề này, em sẽ:

- Biết được vị trí của cảng Hải Phòng và một số bến cảng;
- Biết được vai trò của cảng Hải Phòng;
- Kể tên được một hoạt động kinh tế trong cảng biển: đóng tàu, dịch vụ xuất nhập khẩu, các khu công nghiệp...

KHỞI ĐỘNG

Nghe bài hát: Thành phố chúng ta, nhà máy chúng ta (Nhạc và lời: Hoàng Vân)
đọc thông tin, quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi.

Vì sao Hải Phòng được gọi là Thành phố Cảng?

Hải Phòng tập trung một hệ thống cảng sông, cảng biển quan trọng, là đầu mối giao thông quan trọng của miền Bắc nước ta với các vùng miền trong nước và thế giới.

▲ Ảnh 1: Quá trình xếp dỡ hàng hoá tại một cầu cảng thuộc hệ thống cảng Hải Phòng

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu về cảng Hải Phòng

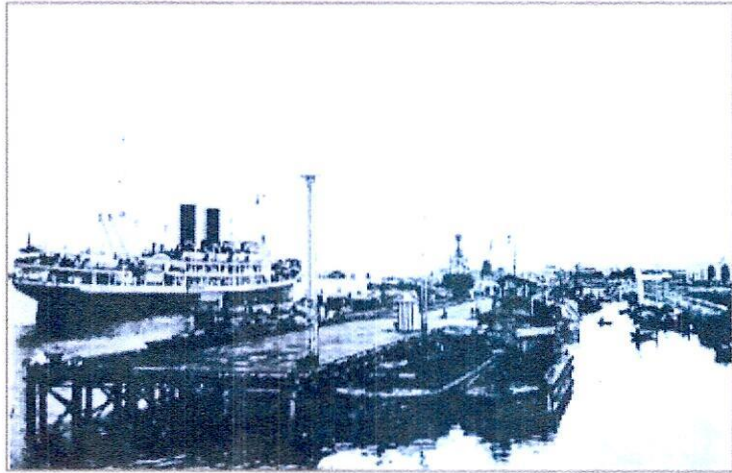
Nhiệm vụ

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi

- Cảng Hải Phòng có từ bao giờ?
- Cảng Hải Phòng nằm ở đâu?
- Kể tên một số bến cảng ở Hải Phòng.

Năm 1876, cảng Hải Phòng chính thức được người Pháp khởi công xây dựng. Ban đầu, cảng được xây dựng trên sông Cấm, sau đó được mở rộng dần. Năm 2015, hệ thống cảng kéo dài hơn 20 km. Đến nay, cảng Hải Phòng gồm các cụm cảng chính: Vật Cách, Hoàng Diệu, Chùa Vẽ, Đình Vũ, Lạch Huyện thuộc địa bàn các quận Hồng Bàng, Ngô Quyền, Hải An và huyện Cát Hải.

Hiện nay, cảng Hải Phòng là cụm cảng biển tổng hợp cấp quốc gia lớn nhất miền Bắc và lớn thứ hai cả nước sau cảng Sài Gòn. Cảng Hải Phòng là tên gọi chung cho tất cả các bến cảng trên địa bàn Hải Phòng.

▲ Ảnh 2: Cảng Hải Phòng thời Pháp thuộc
(Nguồn ảnh: Bảo tàng Hải Phòng)

▲ Ảnh 3: Một cầu cảng thuộc hệ thống cảng Hải Phòng ngày nay

2. Tìm hiểu một số hoạt động kinh tế liên quan đến cảng Hải Phòng

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và nêu một số hoạt động kinh tế liên quan đến cảng Hải Phòng

Nhiệm vụ

Cảng biển là một trong những trụ cột chính của nền kinh tế Hải Phòng. Một số hoạt động kinh tế chủ yếu liên quan đến cảng Hải Phòng là: bốc xếp hàng hoá ; vận tải hàng hoá; hoạt động kho bãi và lưu giữ hàng hoá; hoạt động sửa chữa, bảo dưỡng tàu thuyền,...

▲ Ảnh 4: Tàu vận chuyển ô tô điện sang Mỹ xuất phát từ cảng Hải Phòng

▲ Ảnh 5: Hoạt động sửa chữa, bảo dưỡng tàu ở Công ty Đóng tàu Phà Rừng

▲ Ảnh 6: Hoạt động kho bãi và lưu giữ hàng hoá tại cảng Hải Phòng

▲ Ảnh 7: Hoạt động khai thác, vận chuyển công-ten-nơ tại cảng Hải Phòng

Handwritten signature

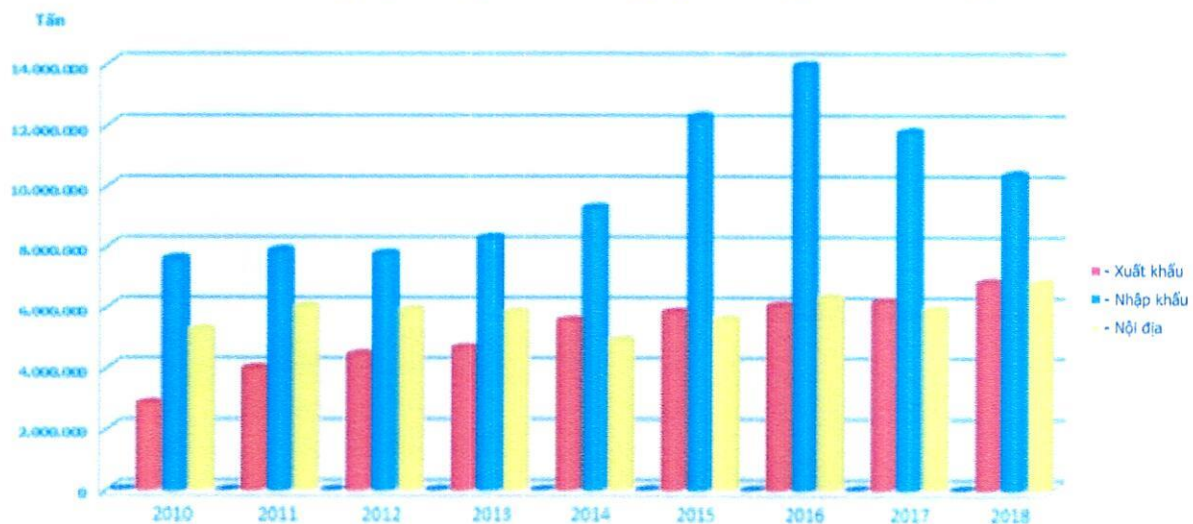
3. Tìm hiểu vai trò của cảng Hải Phòng

Nhiệm vụ

Đọc thông tin và cho biết ý nghĩa của cảng Hải Phòng với sự phát triển quê hương, đất nước.

Cảng Hải Phòng là biểu tượng của thành phố, là một trong những cảng quan trọng nhất cả nước, có vai trò vận chuyển hàng hóa cho các tỉnh miền Bắc trong nước và nước ngoài. Đây là cửa ngõ xuất nhập khẩu hàng hóa của cả nước. Nhiều năm qua, cảng Hải Phòng luôn đóng góp nguồn thu lớn cho ngân sách nhà nước và giải quyết nhiều việc làm cho người lao động.

Sản lượng hàng hóa thông qua cảng Hải Phòng.

(Nguồn: <http://haiphongport.com.vn>)

THỰC HÀNH

Giới thiệu về cảng Hải Phòng với thầy cô và bạn bè.

Gợi ý:

- Vị trí của cảng Hải Phòng.
- Kể tên một số cụm cảng chính.
- Nêu ý nghĩa kinh tế của cảng với thành phố Hải Phòng và đất nước.

VẬN DỤNG

Tìm hiểu các hoạt động kinh tế của thành phố có liên quan đến cảng Hải Phòng và chia sẻ với bạn bè.

▲ Ảnh 8: Ảnh chụp màn hình trang thông tin điện tử của cảng Hải Phòng
Nguồn: <https://haiphongport.com.vn/>

Handwritten signature

**LỊCH SỬ
VÀ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG
HẢI PHÒNG**

Học xong chủ đề này, em sẽ:

- Kể được sơ lược về truyền thống khoa bảng của thành phố Hải Phòng;
- Kể được một số tiến sĩ, trạng nguyên thành phố Hải Phòng;
- Kể tên một số thành tích gắn với danh nhân tiêu biểu trong thời kì mới;
- Cảm nghĩ của bản thân về truyền thống khoa bảng của thành phố Hải Phòng.

KHỞI ĐỘNG

Trao đổi với bạn về những trạng nguyên của Hải Phòng mà em biết.

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu về truyền thống khoa bảng của thành phố Hải Phòng

Nhiệm vụ

Đọc thông tin và thực hiện yêu cầu:

- Kể tên một số trạng nguyên của thành phố Hải Phòng;
- Nêu một số đóng góp của các tiến sĩ, trạng nguyên đối với thành phố và đất nước.

TRUYỀN THỐNG KHOA BẢNG CỦA HẢI PHÒNG

Nhân dân Hải Phòng có truyền thống hiếu học lâu đời, đóng góp nhiều nhân tài cho đất nước. Đến năm 1919, Hải Phòng có nhiều vị đỗ đại khoa, trong đó có những bậc trạng nguyên kì tài như: Lê Ích Mộc (Thanh Lãng - Thủy Nguyên); Trần Tất Văn (Nguyệt Áng - An Lão), Nguyễn Bình Khiêm (Trung Am - Vĩnh Bảo) và nhiều vị đại khoa khác. Các vị đại khoa đã đem tài năng, đức độ của mình đóng góp trên các lĩnh vực chính trị, quân sự, văn hóa, giáo dục và y học. Những cống hiến của các khoa bảng đã góp phần xây dựng, phát triển đất nước, bồi dưỡng nhân tài. Vùng đất Hải Phòng là một trong những địa phương có nhiều người đỗ đại khoa Nho học.

Phát huy truyền thống hiếu học của ông cha, trong những năm gần đây, học sinh, sinh viên Hải Phòng đã đạt thành tích cao trong các cuộc thi với quy mô quốc gia và quốc tế, mang lại niềm tự hào cho thành phố và đất nước.

(Theo Lịch sử Hải Phòng - Tập 2)

TRẠNG NGUYÊN LÊ ÍCH MỘC

Tổ chức khai hoang,
mở trường dạy học ở vùng
Thanh Lãng - Thủy Nguyên

TIẾN SĨ NGUYỄN CHUYÊN MỸ

Mở trường dạy học ở vùng
Thạch Lựu - An Lão

TIẾN SĨ DƯƠNG ĐỨC NHAN

Sưu tầm, biên soạn sách
Tình tuyển chư gia luật thi

TIẾN SĨ NHỮ VĂN LAN

Hướng dẫn dân làng
đào mương, xây cầu

2. Tìm hiểu danh nhân Nguyễn Bình Khiêm

Nhiệm vụ

Tham khảo truyện kể về danh nhân Nguyễn Bình Khiêm và cho biết:

- Quê của danh nhân Nguyễn Bình Khiêm.
- Sơ lược cuộc đời của Nguyễn Bình Khiêm.
- Những đóng góp của ông đối với quê hương đất nước.

DANH NHÂN NGUYỄN BÌNH KHIÊM

Nguyễn Bình Khiêm (1491 - 1585) người làng Trung Am, huyện Vĩnh Lại, trấn Hải Dương (nay là thôn Trung Am, xã Lý Học, huyện Vĩnh Bảo, thành phố Hải Phòng). Nguyễn Bình Khiêm học rất giỏi, nhưng thấy thời thế loạn lạc, ông không muốn thi và không muốn ra làm quan. Đến năm 1535, khi đã 45 tuổi, ông mới đi thi và đỗ Trạng nguyên. Ông được bổ nhiệm làm quan thời nhà Mạc. Thấy gian thần hoành hành, ông dâng sớ xin chém 18 quan lộng thần nhưng không được. Vì vậy, ông từ quan về quê dạy học. Ông đã gặt hái được nhiều thành công trong việc bồi dưỡng nhân tài cho đất nước. Học trò của ông là những người có tài và có công lao đối với đất nước như: Giáp Hải, Lương Hữu Khánh, Phùng Khắc Khoan, Đinh Thời Trung, Nguyễn Dữ, Trương Thời Cử...

Nguyễn Bình Khiêm là danh nhân thế kỉ XVI. Để tưởng nhớ và ghi nhận những đóng góp của ông, nhân dân dựng đền thờ ông ngay trên khu đất mà ông từ quan về ở ẩn tại quê hương Vĩnh Bảo, Hải Phòng. Quảng trường và tượng đài Nguyễn Bình Khiêm cũng được xây dựng gần đền thờ của ông.

▲ Ảnh 1:
Tượng Nguyễn Bình Khiêm trong khuôn viên
Thư viện Khoa học Tổng hợp
thành phố Hải Phòng

(Theo Lịch sử Hải Phòng - Tập 2)

Handwritten signature or mark in blue ink.

THỰC HÀNH

Chọn một trong hai hoạt động sau:

Hoạt động 1: Giới thiệu với thầy cô, bạn bè về truyền thống khoa bảng hoặc về một danh nhân của thành phố Hải Phòng.

Gợi ý:

- Kể tên một số trạng nguyên, tiến sĩ của Hải Phòng.
- Nêu những đóng góp của trạng nguyên, tiến sĩ đối với Hải Phòng và đất nước.

Hoạt động 2:

Cùng thầy cô và các bạn hoặc người thân tham quan (hoặc xem video) di tích lịch sử gắn với tên tuổi các vị đại khoa của Hải Phòng.

PHIẾU GHI GHÉP THAM QUAN TRẢI NGHIỆM

Khu di tích:.....

Địa điểm:

Tên danh nhân gắn với khu di tích:

Những điều em thích ở khu di tích:

Cảm nghĩ của em:

VẬN DỤNG

Chia sẻ cảm nghĩ của em về truyền thống khoa bảng của thành phố Hải Phòng với người thân, bạn bè, thầy cô.

BÀI 2

MỘT SỐ NGHỆ THUẬT TRUYỀN THỐNG VÀ DANH NHÂN HẢI PHÒNG

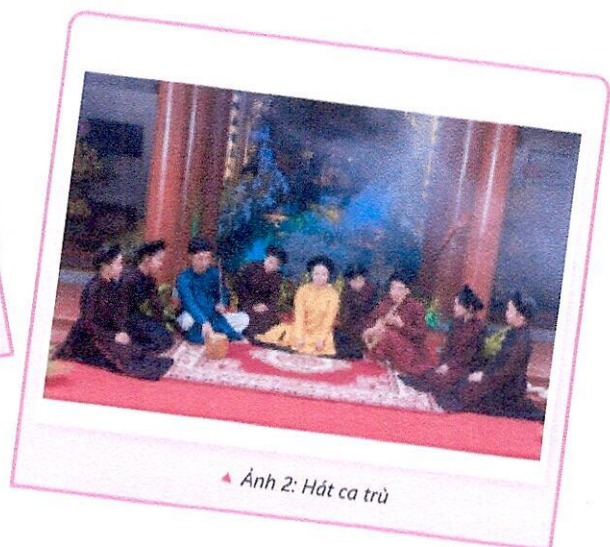
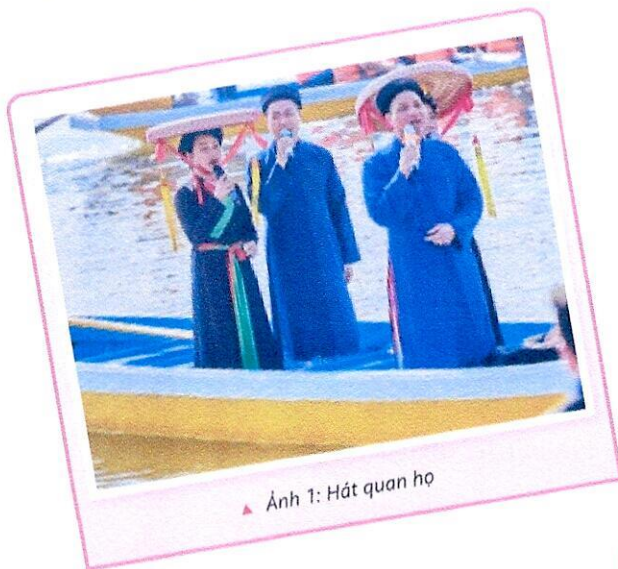
Học xong chủ đề này, em sẽ:

- Kể tên được một loại hình nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng;
- Lựa chọn và giới thiệu được ở mức độ đơn giản một loại hình nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng;
- Kể được câu chuyện về một trong số các danh nhân ở Hải Phòng.

KHỞI ĐỘNG

Quan sát hai hình ảnh dưới đây và chia sẻ những thông tin em biết liên quan đến hai hình ảnh đó. Trong hai hình ảnh đó, theo em, hình ảnh nào là nghệ thuật truyền thống có xuất hiện ở Hải Phòng?

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu một số nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng

Nhiệm vụ

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu sau:

- Kể tên một số loại hình nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng
- Nêu một số thông tin về các loại hình nghệ thuật truyền thống đó.

Nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng

Trong khoảng cuối thế kỉ XVI - đầu thế kỉ XVII, ở vùng Hải Phòng xuất hiện nhiều loại hình nghệ thuật làm phong phú thêm đời sống tinh thần của người dân như: múa rối cạn, hát đúm, ca trù, ...

MÚA RỐI CẠN

Một trong những loại hình nghệ thuật ở Hải Phòng là trò múa rối cạn ở làng Bảo Hà (Vĩnh Bảo). Trong nghệ thuật múa rối, các phường múa thường điều khiển con rối bằng que ở ngoài. Nhưng nét độc đáo của múa rối cạn Bảo Hà là các nghệ nhân Bảo Hà sử dụng một que điều khiển duy nhất giấu trong thân rối mà động tác diễn xuất vẫn mềm mại, uyển chuyển.

Hát đúm là một hình thức diễn xướng dân gian của cư dân nông nghiệp, ngư nghiệp. Hát đúm trải rộng trên vùng ven biển Quảng Yên (Quảng Ninh), Thủy Nguyên, Cát Hải, Cát Bà, Hải An, Đồ Sơn, Kiến Thụy (Hải Phòng) và ở một số địa phương Nam Sách, Gia Lộc (Hải Dương). Hát đúm thường xuất hiện và được tổ chức trong các ngày lễ hội. Hiện nay, lễ hội hát đúm vẫn được duy trì ở các làng xã thuộc tổng Phục Lễ xưa (các xã Phục Lễ, Phả Lễ, Lập Lễ huyện Thủy Nguyên). Năm 2018, hát đúm ở Thủy Nguyên được ghi vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

HÁT ĐÚM

Vùng đất Hải Phòng cuối thế kỉ XVII, nghệ thuật Ca trù khá phát triển. Ca trù là một loại hình nghệ thuật luôn gắn liền với lối hát đào nương, một lối hát lấy giọng nữ làm trọng. Ở Hải Phòng, ca trù xuất hiện sớm nhất tại làng Đông Môn, tổng Thủy Tú (nay là xã Hòa Bình, huyện Thủy Nguyên). Năm 2009, nghệ thuật Ca trù của Việt Nam đã được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể. Di sản Ca trù được trải rộng trên 16 tỉnh, thành phố, trong đó có Hải Phòng.

MỘT CHÀU HÁT CA TRÙ

Mỗi châu hát gồm có ca sĩ, nhạc công và người thưởng ngoạn. Nhạc cụ trong ca trù là đàn đáy, phách và trống châu.

CA SĨ

(gọi là "đào nương" hoặc "ca nương", "ả đào")

Là nữ, thường hát kết hợp **sử dụng bộ phách** gõ lấy nhịp.

NHẠC CÔNG

(gọi là "kép")

Trong ca trù, kép đàn là đàn ông, **chơi đàn đáy** đệm cho ca nương hát.

NGƯỜI THƯỞNG NGOẠN

(gọi là "quan viên", có thể là tác giả lời bài hát)

Quan viên thường là một thính giả có hiểu biết về âm luật của ca trù. Người quan viên **đánh trống châu**, khen thưởng hoặc trách phạt người hát.

◀ Ảnh 3: Trong một châu hát, ca nương sử dụng bộ phách, kép chơi đàn đáy, quan viên đánh trống châu.

2. Tìm hiểu một số danh nhân của thành phố Hải Phòng

Nhiệm vụ

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu:

- Nêu tên một số danh nhân của thành phố Hải Phòng;
- Nêu lĩnh vực nghệ thuật hoặc tác phẩm nghệ thuật gắn liền với danh nhân đó.

NHẠC SĨ VĂN CAO

Văn Cao (tên thật là Nguyễn Văn Cao) sinh ngày 15 tháng 11 năm 1923 tại Hải Phòng. Ông là một nhạc sĩ, họa sĩ, nhà thơ nổi tiếng của Việt Nam. Văn Cao học trường Bonnal (nay là Trường Trung học phổ thông Ngô Quyền), sau tiếp tục học trung học tại trường dòng Saint Josef, là nơi ông bắt đầu học âm nhạc. Năm 1939, ông viết ca khúc đầu tay "Buồn tàn thu", rồi lần lượt là các ca khúc như "Thiên thai", "Bến xuân", "Cung đàn xưa", "Gò Đống Đa" ... Những tác phẩm của ông đã đưa tân nhạc Việt Nam lên đến đỉnh cao rực rỡ. Khi được giao nhiệm vụ sáng tác bài hát cho cách mạng, ông đã viết bài *Tiến quân ca*. Năm 1945, bài hát này được chọn làm Quốc ca của Việt Nam.

QUỐC CA

Nhịp đi - Hùng mạnh Nhạc và lời: Văn Cao

Kí âm: Nguyễn Thế Hùng

NHÀ VĂN NGUYỄN HỒNG

Nguyễn Hồng (tên thật là Nguyễn Nguyên Hồng) sinh ngày 05 tháng 11 năm 1918 tại Nam Định. Cha ông mất khi ông mới 12 tuổi. Năm 1934, Nguyễn Hồng cùng mẹ ra Hải Phòng. Ở xóm Cấm, Hải Phòng, Nguyễn Hồng sống bằng nghề dạy học tư cho con em của những người lao động nghèo. Nguyễn Hồng bắt đầu viết văn từ năm 1936. Đến năm 1937, ông gây tiếng vang trên văn đàn với tiểu thuyết "Bỉ vỏ". Ông trở thành tác giả có vị trí quan trọng trong văn học Việt Nam hiện đại. Nguyễn Hồng được gọi là nhà văn của thành phố Cửa biển (Hải Phòng).

HOẠ SĨ TRẦN VĂN CẨN

Trần Văn Cẩn (1910 - 1994) là người Kiến An, Hải Phòng. Thuở nhỏ, ông sớm bộc lộ sự ham thích hội họa. Ông bắt đầu sáng tác những tác phẩm đầu tay của mình với chủ đề biển và cảng cá. Các tác phẩm nổi tiếng của ông được đông đảo công chúng biết đến như "Em gái tôi" (tranh sơn dầu), "Đi làm đồng", "Em Thúy" (tranh sơn dầu), "Tát nước đồng chiêm" (tranh sơn mài).

Ông cũng là người đã chỉnh sửa hoàn thiện mẫu Quốc huy Việt Nam theo ý kiến chỉ đạo của lãnh đạo để trình Quốc hội phê duyệt thành dạng hoàn chỉnh như ngày nay. Ông trở thành một họa sĩ nổi tiếng của Việt Nam, được mệnh danh là một trong bộ tứ danh họa hàng đầu của nền mỹ thuật nước nhà.

THỰC HÀNH

Hoạt động 1: Giới thiệu một nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng.

Gợi ý:

- Em giới thiệu về nghệ thuật truyền thống nào?
- Nghệ thuật đó có từ bao giờ, ở vùng miền nào của Hải Phòng?
- Nêu một số thông tin về nghệ thuật đó;
- Nêu cảm nhận của em khi nghe thưởng thức nghệ thuật đó.

Hoạt động 2: Giới thiệu về một danh nhân của Hải Phòng.

Gợi ý:

- Em giới thiệu về danh nhân nào?
- Kể câu chuyện hoặc nói về tác phẩm nghệ thuật gắn liền với danh nhân đó;
- Em học được gì từ danh nhân đó?

VẬN DỤNG

Chọn một trong hai hoạt động sau:

Hoạt động 1: Lập kế hoạch cho buổi tham quan, tìm hiểu về nghệ thuật truyền thống ở Hải Phòng.

Gợi ý:

- Tên nghệ thuật truyền thống;
- Mục đích tham quan;
- Thời gian dự kiến;
- Chuẩn bị;
- Các bước thực hiện.

▲ Ảnh 4: Học sinh tham quan trải nghiệm về ca trù Đông Môn

▲ Ảnh 5: Trải nghiệm học gõ phách từ Ca nương

Hoạt động 2: Học tập các danh nhân, em hãy sáng tác một đoạn thơ, đoạn nhạc hoặc vẽ một bức tranh. Chia sẻ với thầy cô, bạn bè hoặc người thân về sản phẩm của em.

Tranh: **Hoa tặng cô** ▶

Màu acrylic - (50cm x 40cm) 2023

Tranh của Đào Công Huy, học sinh lớp 4

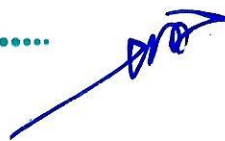
Trường Tiểu học Nguyễn Đức Cảnh (năm học 2022-2023)

DANH SÁCH HÌNH ẢNH SỬ DỤNG TRONG TÀI LIỆU

Chủ đề	Hình (trang)	Tên tác giả
	Bìa chính và bìa phụ	Phạm Văn Thanh
Chủ đề 1		
Bài 1	Trang 6, trang 14,1 (trang 9)	Phạm Văn Thanh
	2 (trang 9)	Hoàng Xuân Thủy
	3, 4 (trang 11)	Nguyễn Huy Cẩm
	5 (trang 11)	Nguyễn Thị Bích Hà
Bài 2	1, 3, 4, 5, 6, 7 (trang 15, 16, 17)	Phạm Văn Thanh
Chủ đề 2		
Bài 1	1 (trang 23); trang 20	Phạm Văn Thanh
	1 (trang 25)	Lưu Thành Đạt
Bài 2	2, 3, 4, 5 (trang 25, 27,30)	Nguyễn Hoàng Dương

MỘT SỐ THUẬT NGỮ DÙNG TRONG TÀI LIỆU

Thuật ngữ	Giải thích
Hạ lưu	đoạn sông ở gần cửa sông (trang 10).
Nguyên sinh	(Rừng) mọc tự nhiên từ thời xa xưa, chưa hề bị chặt phá (trang 11)
Ngập mặn	(Vùng đất) thường bị ngập trong nước mặn (trang 11)
Xuất nhập khẩu	Xuất khẩu và nhập khẩu (nói gộp)
Xuất khẩu	Đưa hàng hoá hoặc vốn ra nước ngoài đi buôn bán kinh doanh
Nhập khẩu	Đưa hàng hoá (hay vốn) của nước ngoài vào nước mình
Khoa bảng	bảng ghi danh những người đỗ đạt, chỉ sự đỗ đạt trong các kì thi thời phong kiến (trang 21).
Đại khoa Nho học	những người đỗ cao trong các khoa thi Nho học thời phong kiến (trang 22).
Diễn xướng	Trình bày sáng tác dân gian bằng động tác, lời lẽ, âm thanh, nhịp điệu (trang 26)
Ngư nghiệp	Nghề đánh bắt, nuôi cá và chế biến cá biển
Giáo phường	nơi ở riêng của những người chuyên làm nghề ca, nhạc, múa do giai cấp phong kiến lập nên.

Nhóm biên soạn và Nhà xuất bản trân trọng cảm ơn các tác giả
có tác phẩm, tư liệu được sử dụng trích dẫn trong cuốn sách này.

W

Nguyễn Anh Thuấn

Phạm Quốc Hiền

Phạm Quốc Hiền

Giám đốc Bùi Văn Kiệm

Trần Thế Hùng

Chịu trách nhiệm xuất bản

Nguyễn Thị Thanh Hương

Chỉ đạo nội dung

ĐỖ THỊ HOÀ

GIÁM ĐỐC
Bùi Văn Kiệm

Biên tập nội dung

Nguyễn Thị Thanh Hương

Biên tập mỹ thuật và trình bày bìa

VŨ THỊ OANH

VŨ VĂN LONG

Đặng Ngọc Anh

Đối tác liên kết: Công ty CP sách và thiết bị trường học Nam Cường
Địa chỉ: 31 Phan Bội Châu - Phường Hoàng Văn Thụ - Quận Hồng Bàng - TP Hải Phòng
ĐT: 0225.3839599 - Fax: 0225.3521555

Công ty CP sách và thiết bị trường học Nam Cường giữ quyền công bố tác phẩm.

TÀI LIỆU

GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG LỚP 4

ISBN:

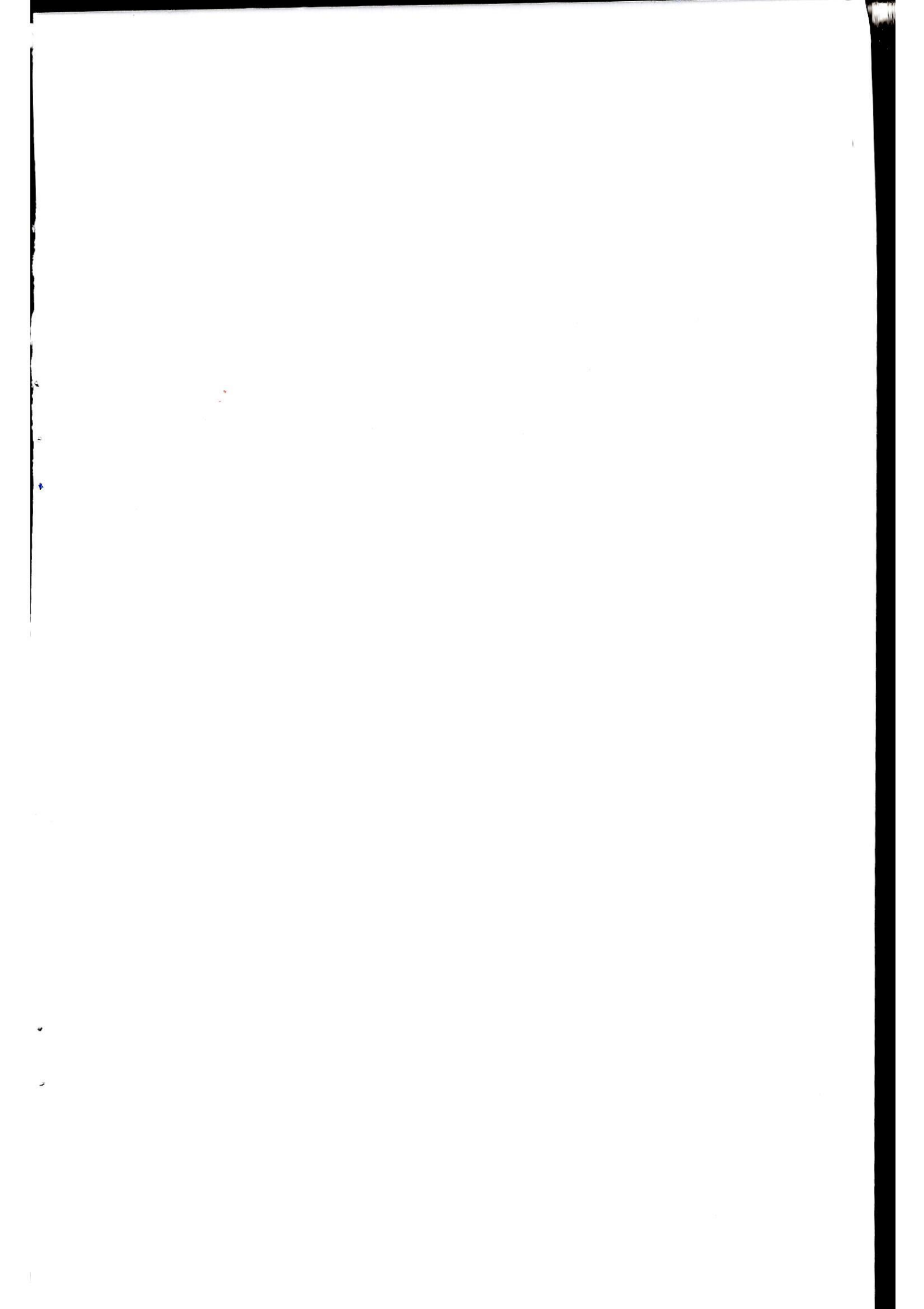
In bản, khổ 19 x 26,5cm tại

Địa chỉ:

Số xác nhận đăng ký xuất bản:

Quyết định xuất bản số:

In xong nộp lưu chiểu năm 2023.

ỦY BAN NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG
THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

